

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupíkové v právní věci žalobkyně: **AGROSCIENCE spol. s r. o.**, se sídlem Chrástany 175, Kněževy, zastoupena JUDr. Ladislavem Košťálem, advokátem se sídlem Na Riviéře 123, Zbečno, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, **za účasti** osob zúčastněných na řízení: **I) M. M., II) V. H., III) D. T., IV) Zemědělská společnost Chrástany s. r. o.**, se sídlem Chrástany 172, **V) Ing. M. K., CSc.**, zastoupen JUDr. Ladislavem Košťálem, advokátem, se sídlem Na Riviéře 123, Zbečno, **VI) ZAPA beton a. s.**, se sídlem Vídeňská 495, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně a osoby zúčastněné na řízení V) proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 5. 2018, č. j. 43 A 9/2018 – 104,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III.** Osoby zúčastněné na řízení **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 31. 10. 2017, č. j. 136570/2017/KUSK, sp. zn. SZ 103708/2017/KUSK ÚŠŘ/Bí, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně (a dalších účastníků řízení) a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Rakovník (dále jen „stavební úřad“) ze dne 3. 5. 2017, č. j. MURA/24174/2017, sp. zn. Výst./24427/2012/Dr. Tímto rozhodnutím stavební úřad povolil osobě zúčastněné na řízení VI) změnu využití území Pískovna Chrástany - Nový Dvůr - těžba štěrkopísku I. etapa (dále též jen „záměr“ nebo „štěrkopískovna“) na pozemku p. č. 654/10 a p. č. 654/16 v katastrálním území Chrástany u Rakovníka.

II.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu ke Krajskému soudu v Praze, který ji zamítl rozsudkem ze dne 15. 5. 2018, č. j. 43 A 9/2018 – 104.

[3] V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že stavební úřad nepochybil, pokud doručoval výzvu k seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí ze dne 16. 1. 2017 žalobkyni jakožto vlastníci pozemku se záměrem sousedícího veřejnou vyhláškou. Takový postup byl v souladu s § 87 odst. 1 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (dále jen „stavební zákon“), a nedošlo tak k zásahu do procesních práv žalobkyně.

[4] Rovněž námitka, že v důsledku realizace záměru se žalobkyni značně ztíží přístup na její pozemky, k nimž se dosud s těžkou zemědělskou technikou dostávala z obecní komunikace na pozemku p. č. 1401 a přes pozemky osoby zúčastněné na řízení VI), je podle krajského soudu nedůvodná. K tomu krajský soud konstatoval, že žalobkyně své tvrzené právo cesty přes pozemky p. č. 654/10 a p. č. 654/16 nijak nedoložila, přičemž z katastru nemovitostí vyplývá, že žalobkyni žádné takové věcné právo nesvědčí. Neexistující právo nemůže být realizací záměru dotčeno. Pokud by se žalobkyně v důsledku realizace záměru skutečně nemohla dostat ke svým pozemkům, aby je obhospodařovala, může si s vlastníky okolních pozemků sjednat právo cesty (případně žádat, aby je stanovil soud), nebo se domáhat provedení pozemkové úpravy. Není to však předběžnou otázkou v územním řízení, ani důvodem, pro něž by nemohl být záměr povolen a realizován.

[5] Námitkou žalobkyně, že průtok vody v Novodvorském potoce je ve skutečnosti nižší, než stanoví stanovisko EIA, a že sanační průtok měl být výslovně zakotven v prvostupňovém rozhodnutí, se krajský soud věcně nezabýval. V této souvislosti poukázal na svůj rozsudek ze dne 8. 4. 2016, č. j. 45 A 53/2014 - 31, v němž žalobkyně vznesla shodnou námitku. Krajský soud však dospěl k závěru, že není k jejímu uplatnění aktivně legitimována, neboť jí jako právnické osobě (jejímž předmětem činnosti není ochrana životního prostředí) sice svědčí vlastnické právo a právo na svobodu podnikání, nikoli však právo na příznivé životní prostředí.

[6] Krajský soud rovněž neshledal důvodnými námitky žalobkyně vůči znaleckému posudku č. 41/2016 Ing. Jarmily Paciorkové, který předložila osoba zúčastněná na řízení VI), a to jak pokud jde o hodnocení prašnosti, specifík podloží nebo kvality půdy v lokalitě budoucí šterkopískovny. Podle jeho názoru se znalecký posudek hydrologickými a hydrogeologickými poměry a hrozbou vysychání krajiny v dané lokalitě zabýval dostatečně, tedy přiměřeně co do prostoru (zabýval se pouze prostorem v bezprostřední blízkosti záměru, o němž žalobkyně tvrdila, že bude ohrožen odvodněním) i co do potenciálních zdrojů ohrožení (zaměřil se pouze na záměr vybudování šterkopískovny). Z hlediska posuzované věci by nemělo smysl zabývat se uvedenými aspekty záměru širěji, např. komplexně hodnotit problematiku vysychání krajiny bez přímé vazby na vybudování záměru. Znalce v posudku dospěla k závěru, že na základě provedených zjištění nebude mít realizace záměru a dobývání šterkopísku negativní vliv na půdu a nebude docházet k jejímu vysychání. To vše za předpokladu, že budou dodrženy podmínky stanovené závazným stanoviskem odboru životního prostředí žalovaného

pokračování

ze dne 31. 10. 2011. Podle krajského soudu tedy nelze přisvědčit ani žalobní námitce, že by hydrologické poměry nebyly prověřeny ve vztahu k budoucnosti. Žalovaný proto nepochybil, pokud z předmětného znaleckého posudku vycházel.

[7] Závěrem krajský soud uvedl, že došlo k řádnému posouzení otázky snížení výnosnosti pozemků žalobkyně, a to i přes zcela bezobsažné vyjádření dotčeného orgánu ochrany zemědělského půdního fondu. Stavební úřad totiž prostřednictvím osoby zúčastněné na řízení VI) opatřil také znalecký posudek Ing. Jarmily Paciorkové. Tento znalecký posudek se sice výslovně nezabýval otázkou kvality zemědělské půdy ve vlastnictví žalobkyně, avšak pokryl oba jevy, které podle tvrzení žalobkyně měly pokles výnosnosti zemědělských pozemků v okolí záměru způsobit, tedy prašnost a vysychání půdy. Ze znaleckého posudku pak vyplývá, že obava z vysychání půdy je lichá a prašnost se zvýší způsobem, který se zdaleka nebude blížit zákonem stanoveným limitům a nebude mít na pozemky žalobkyně významnější vliv. Tyto závěry krajský soud pokládal za podložené a racionální a jako s takovými se s nimi ztotožnil. Tyto závěry přijaly za své i správní orgány, přičemž žalobkyně v průběhu územního řízení žádný oponentní znalecký posudek týkající se snížení kvality a výnosnosti jejích pozemků nepředložila.

III.

[8] Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně a osoba zúčastněná na řízení V) [dále jen „stěžovatelé“] v zákonné lhůtě společnou kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[9] Podle stěžovatelů je nesprávný závěr krajského soudu, že stěžovatelka a) jako právnická osoba, jejímž předmětem činnosti není ochrana životního prostředí, není aktivně legitimována k uplatnění práva na příznivé životní prostředí. Takováto interpretace práva na příznivé životní prostředí garantovaného článkem 35 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je „ústavně nekonformní, neudržitelná a je výrazem nepřipustného přepjatého právního formalismu.“ Právo na příznivé životní prostředí je právem svěřčicím všem, tedy i právnickým osobám, „jež koneckonců nemají vlastní vůli, ale projevuji ji prostřednictvím fyzických osob.“

[10] Otázka průtoku vody korytem Novodvorského potoka, resp. jeho vydatnosti, je pro realizaci záměru s ohledem na zamýšlený způsob zpracování vytěženého šterkopísku zásadní. Odčerpávání a zachytávání vody z Novodvorského potoka nutně musí mít vliv na okolní krajinu, má-li být průtok snižován až na sanační minimum. Je tak třeba posoudit případné ekologické následky tohoto čerpání vody, od nichž nelze abstrahovat, jak učinil krajský soud. Posouzení této otázky nelze v daném řízení odmítat s tím, že ekologické následky na krajinu nemají přímý dopad na pozemky stěžovatelky a) a že je výlučně věcí osoby zúčastněné na řízení VI) zvážit ekonomickou rentabilitu záměru. Veškeré podmínky, za nichž je možno záměr realizovat, je třeba posuzovat souhrnně v jejich vzájemných souvislostech a nikoli izolovaně, jak učinil krajský soud. Soud ani správní orgány nepochybně neposuzují rentabilitu realizace předmětného záměru, musí však posoudit, nakolik je záměr proveditelný a jaké jsou jeho případné ekologické následky. Je-li dostatek vody základním předpokladem realizace záměru a zdrojem vody má být Novodvorský potok, je třeba se otázkou skutečného stavu průtoku v tomto potoce pečlivě

zabývat. Krajský soud postupoval nesprávně, pokud se odmítl zabývat podrobnými žalobními tvrzeními k této otázce včetně dopadů na pozemky stěžovatelky a) a provést navržené důkazy. Rozsudek krajského soudu je proto nepřezkoumatelný.

[11] Nesprávný je rovněž závěr krajského soudu, že i kdyby správní orgány vydaly svá rozhodnutí na základě nesprávně zjištěného skutkového stavu věci ohledně intenzity průtoku vody v korytu Novodvorského potoka, nebyla by stěžovatelka a) žádným způsobem zkrácena na svých právech. Podle stěžovatelů je řízení před správními orgány zjevně stíženo vadou spočívající v tom, že skutková zjištění ohledně skutečné intenzity průtoku vody korytem Novodvorského potoka, ze kterých správní orgány ve svých rozhodnutích vycházely, byla neúplná a nesprávná a že skutkové závěry správních orgánů jsou v této otázce v rozporu se spisem. Tuto zjevnou vadu řízení před správními orgány nelze odstranit tvrzením, že nemá vliv na práva stěžovatelky a), když i samo toto tvrzení je nesprávné. Pakliže by objektivizovaná zjištění ohledně průtoku vody měla vést k závěru, že záměr by nebylo možno realizovat a nelze jej tudíž povolit, nepochybně by šlo o pozitivní dopad do práv stěžovatelů, neboť krajina by byla zachována a nedocházelo by k její exploataci.

[12] Stěžovatelé dále nesouhlasili se závěrem krajského soudu, že se znalecký posudek Ing. Jarmily Paciorkové dostatečně zabýval hydrologickými a hydrogeologickými poměry a hrozbou vysychání krajiny v dané lokalitě. Nelze akceptovat závěry tohoto znaleckého posudku, podle kterých nebude mít realizace záměru a dobývání štěrkopísku negativní vliv na půdu a nebude docházet k jejímu vysychání. Krajský soud staví odůvodnění napadeného rozsudku fakticky výhradně na znaleckém posudku Ing. Paciorkové, jakkoli se jedná pouze o jeden z důkazů, nadto opatřený a předložený osobou zúčastněnou na řízení VI), která by jistě nepředložila znalecký posudek, jehož závěry by jí nebyly ku prospěchu. Stěžovatelka a) v žalobě poukazovala na zcela konkrétní a důvodné pochybnosti o správnosti a úplnosti tohoto znaleckého posudku. Krajský soud měl minimálně požádat znalkyni Ing. Paciorkovou o vysvětlení, pakliže nehodlal přistoupit k jejímu výsledku. Nemohl však stěžovatelkou a) uvedené pochybnosti o správnosti a úplnosti znaleckého posudku odstranit vlastní interpretací závěrů znaleckého posudku. Krajský soud tímto postupem a neprovedením navržených důkazů zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

[13] Z uvedených důvodů stěžovatelé navrhli, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[14] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Jelikož stěžovatelé napadají rozsudek krajského soudu také pro jeho nepřezkoumatelnost, zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve touto stížní námitkou,

pokračování

protože by bylo předčasné, aby se zabýval právním posouzením věci samé, pokud by byl napadený rozsudek nepřezkoumatelný.

[17] Jak vyplývá z konstantní judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu, má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal soud za rozhodný, jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje argumentaci účastníků řízení za nedůvodnou (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97 a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, a ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75). Meritorní přezkum rozsudku je tak možný pouze za předpokladu, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno v jeho výroku. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje, neboť je z jeho odůvodnění zcela zřejmé, jakými úvahami byl při posouzení věci v rozsahu žalobních bodů krajský soud veden a k jakému závěru na jejich základě dospěl. Skutečnost, že stěžovatelé se závěry krajského soudu nesouhlasí, nepředstavuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku pro jeho údajnou nepřezkoumatelnost. V této souvislosti je třeba ještě dodat, že povinnost soudu posoudit všechny žalobní námitky neznamená, že byl krajský soud povinen reagovat na každou dílčí argumentaci uplatněnou žalobkyní a tu obsáhle vyvrátit; jeho úkolem bylo uchopit obsah a smysl žalobní argumentace a vypořádat se s ní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008 - 130). V tomto ohledu napadený rozsudek krajského soudu plně ob stojí.

[18] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku aktivní legitimace stěžovatelky a) k uplatnění práva na příznivé životní prostředí.

[19] K otázce, zda může být právnická osoba nositelem práva na příznivé životní prostředí zakotveného v čl. 35 odst. 1 Listiny, se Ústavní soud v minulosti vyjádřil tak, že „článek 35 Listiny základních práv a svobod zakotvující právo na příznivé životní prostředí a včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů na právnické osoby vztahovat nelze. Je zřejmé, že práva vztahující se k životnímu prostředí přísluší pouze osobám fyzickým, jelikož se jedná o biologické organismy, které - na rozdíl od právnických osob - podléhají eventuálním negativním vlivům životního prostředí. Tomu ostatně odpovídá i charakteristika životního prostředí, jak ji provedl zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí“ (usnesení ze dne 6. 1. 1998, sp. zn. I. ÚS 282/97, č. 2/1998 Sb. ÚS; aktuálnost vysloveného názoru potvrdil Ústavní soud např. v usnesení ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. III. ÚS 3118/07). Z citovaného rozhodnutí Ústavního soudu vyplývá, že stěžovatelka a) není nositelem práva na příznivé životní prostředí, neboť je právnickou osobou, které toto právo pojmově nepřísluší. V intencích otázek životního prostředí není stěžovatelka a) ani v pozici ochránce veřejného zájmu, neboť ten hájí příslušné orgány státní správy. Stěžovatelka a) rovněž není v kvalifikovaném postavení subjektu, jemuž je ochrana veřejného zájmu za určitých podmínek založena přímo zákonem, jako je tomu u občanských sdružení chránících přírodu a krajinu. Ochrana životního prostředí garantovaná jednotlivými zvláštními právními předpisy byla v řízení zajištěna ve spolupráci s dotčenými správními orgány zejména prostřednictvím stanovisek Krajského úřadu Středočeského kraje, odboru

životního prostředí a zemědělství ze dne 18. 1. 2008, č. j. 06530/2008/KUSK/OŽP-Kor, a ze dne 9. 6. 2015, č. j. 065897/2015/KUSK. Krajský soud proto nepochybil, pokud se nezabýval žalobními námitkami, že průtok vody v Novodvorském potoce je ve skutečnosti nižší, než stanoví stanovisko EIA, a že sanační průtok měl být výslovně zakotven v prvostupňovém rozhodnutí.

[20] K námitce stěžovatele b), že mu coby fyzické osobě právo na příznivé životní prostředí nepochybně svědčí, lze pouze připomenout, že stěžovatel b) byl v řízení před krajským soudem zúčastněnou osobou. Nedomáhal se tedy žalobou ochrany vlastních veřejných subjektivních práv. Proto nemůže následně vytýkat rozsudku krajského soudu, že neobsahuje vypořádání (neuplatněního) žalobního bodu týkajícího se případného zásahu do práva na životní prostředí.

[21] Z výše uvedených důvodů rovněž Nejvyšší správní soud neshledal důvod věcně se zabývat námitkami stěžovatelů, které se týkaly zjišťování stavu průtoku vody v Novodvorském potoce a vlivu jejího odčerpávání na okolní krajinu. Jak správně konstatoval již krajský soud, stěžovatelka a) nijak nevysvětlila, jaký je vztah mezi vydatností průtoku vody korytem předmětného potoka a výkonem vlastnického práva k jejím pozemkům, případně výkonem podnikatelské činnosti v oboru zemědělství. Krajský soud také poukázal na skutečnost vyplývající ze správního spisu, že tento potok nezasobuje zemědělské pozemky vodou, naopak z krajiny vodu odvádí, že všechny pozemky stěžovatelky a) se nacházejí ve značné vzdálenosti od koryta tohoto vodního toku a jsou od něj odděleny souvislým lesem. Krajský soud proto dospěl ke správnému závěru, že zásahem do intenzity průtoku vody v korytu Novodvorského potoka nemůže být stěžovatelka a) dotčena na svých právech.

[22] Pokud jde o námitky stěžovatelů vůči znaleckému posudku Ing. Paciorkové, Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem v tom, že se posudek dostatečně zabýval hydrologickými a hydrogeologickými poměry v zájmovém území a vlivem plánované těžby stěrkopísku na úrodnost a vysychání zemědělské půdy na okolních pozemcích. Jestliže stěžovatelé nesouhlasili se závěry obsaženými v tomto znaleckém posudku, nic jim nebránilo předložit správním orgánům, případně krajskému soudu oponentní znalecký posudek či odborné vyjádření, což však neučinili. Věrohodnost znaleckého posudku pak nelze zpochybňovat pouze tím, že jeho vypracování objednala osoba zúčastněná na řízení VI). Jak vyplývá z judikatury zdejšího soudu „*Má-li posudek předložený účastníkem správního řízení náležitosti znaleckého posudku dle § 127a o. s. ř., postupuje se při jeho provádění stejně jako při provádění znaleckého posudku znalce ustanoveného správním orgánem podle § 56 správního řádu z roku 2004.*“ (viz např. rozsudek ze dne 2. 7. 2015, č. j. 9 As 206/2014 - 48, publ. pod č. 3283/2015 Sb. NSS). Za této situace nelze správním orgánům i krajskému soudu vytýkat, že při rozhodování v dané věci vycházely mimo jiné i ze znaleckého posudku Ing. Paciorkové, neboť správnost jeho závěrů nebyla stěžovateli relevantně zpochybněna. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že závěry tohoto posudku nejsou v rozporu ani s jinými podklady založenými ve správním spisu, což stěžovatelé ostatně ani netvrdí. Jestliže krajský soud dospěl k odůvodněnému závěru, že předmětný znalecký posudek je jasný, srozumitelný, přesvědčivý a úplný, nebyl povinen žádat soudní znalkyni o vysvětlení, provádět její výsledek či dokonce zadávat vypracování nového znaleckého posudku. Pokud jde o neprovedení dalších navržených důkazů

pokračování

krajským soudem, Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004 - 89, publ. pod č. 618/2005 Sb. NSS, podle kterého „*Soud má bezesporu právo posoudit a rozhodnout, které z navržených důkazů provede a které nikoli, toto právo je však nezbytně povinností odůvodnit, co jej vedlo k takovému závěru a z jakého důvodu považuje provedení důkazu za nadbytečné.*“ Této povinnosti v projednávané věci krajský soud dostál, konstatoval-li v odůvodnění napadeného rozsudku, z jakých důvodů nepovažoval za nutné provádět stěžovatelkou a) navržené důkazy (viz body 35 a 41 napadeného rozsudku).

[23] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s hodnocením a závěry krajského soudu v napadeném rozsudku, které považuje za správné a náležitě vyargumentované. S ohledem na poměrnou podrobnost a obsažnost odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu, stejně jako odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaného, kdy nyní posuzované kasační námitky jsou ve značné míře opakováním či shrnutím námitek žalobních, Nejvyšší správní soud reagoval na stížní námitky koncentrovaněji, aby neopakoval již několikrát řečené.

[24] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[25] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelé nebyli v řízení o kasační stížnosti úspěšní, proto nemají právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

[26] Osoby zúčastněné na řízení I) až IV) a VI) nemají právo na náhradu nákladů řízení, neboť jim soudem nebyla uložena žádná povinnost, v souvislosti s níž by jim náklady vznikly, a ani právo na náhradu řízení neuplatnily (§ 60 odst. 5 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. července 2019

Mgr. David Hipšr
předseda senátu